

Gemeente Renkum

Voorstel aan de raad

Verantwoordelijk team
Regie en Projecten

Nummer
Agendapunt (griffie)

Kenmerk
196609

Raad d.d.
29-9-2024

Paragraaf begroting
2M

Portefeuillehouder
Joa Maouche

Steller
M. (Manon) Wille

Datum
15-8-2024

Onderwerp
**Geactualiseerd kostendekkingsplan
Water en Riolering**

Geadviseerd besluit

Het geactualiseerde Kostendekkingsplan 2025 ev (zie tabel in de bijlage) vaststellen.

Global Goals

Vooruitlopend op verdere besluitvorming over de Global Goals wordt hier al weergegeven op welke Global Goals dit voorstel betrekking heeft:

Toelichting op beslispunten

De zorg voor water en riolering is een voortdurend proces dat door ontwikkelingen in de tijd moet worden aangepast.

Het kostendekkingsplan behorend bij het Beheerplan Water&Riolering biedt de financiële vertaling van de maatregelen om invulling te geven aan de zorgplichten voor water en riolering. Verder geeft het een doorkijk in de financiële consequenties van dit beleid op lange termijn (2094). De informatie uit het kostendekkingsplan zal als input dienen voor de Verordening rioolheffing (vaststellen rioolheffing).

Conform afspraak is het kostendekkingsplan dat gemaakt is in 2021 geactualiseerd.

In de afgelopen periode is een inhaalslag gemaakt met betrekking tot de aanwezigheid en staat van ons rioolstelsel en de watervoorzieningen. Daarmee is het mogelijk geweest om de ramingen (zowel exploitatiekosten als inzet personeel) nauwkeuriger te maken. Ook de

financieringssysteem voor investeringen is veranderd door niet meer deels direct af te boeken, maar de investering af te schrijven over de afschrijvingstermijn. Ook heeft er een optimalisatieslag plaatsgevonden in de exploitatiekosten. Hierdoor is het mogelijk de inkomsten uit de rioolheffing te laten dalen met 26,5% in 2025 en daarna te laten stijgen met 1,5% jaarlijks gedurende de 1^e 4 jaar. Vanaf 2030 is dan een iets grotere stijging nodig, namelijk 2%. De forse daling in het 1^e jaar is mogelijk, omdat de voorziening Gemeentelijk Rioleringsplan veel hoger is dan noodzakelijk. Op deze manier krijgen mensen via de rioolheffing iets terug, doordat ze minder hoeven te betalen. De stijging (vanaf het verlaagde tarief en bovenop de jaarlijkse inflatiecorrectie) vanaf 2026 is nodig, omdat het beheer en onderhoud van de voorzieningen en het vervangen van de relatief oude riolering deze uitgave vraagt.

Het Beheerplan Water&Riolering 2022-2026 gaat uit van zoveel mogelijk integraal werken (werk-met-werk maken). Dit wordt gehandhaafd.

De eenheidsprijs voor rioolvervanging is weliswaar monodisciplinair bepaald, maar de reden om bijvoorbeeld te blijven uitgaan van 90% vervangen en 10% relinen is ingegeven vanuit de wens om zoveel mogelijk integraal te werken. In de afgelopen jaren is helder geworden dat een bij aanleg van een deel van de oude riolering (buizen van beton van vóór 1979) gebruik is gemaakt van asbesthoudende voegenkit. Bij vervanging van riolering uit deze periode is bovenop de standaard eenheidsprijs een toeslag gebruikt, vanwege de hogere kosten bij deze riolering. Daarnaast wordt risicogestuurd gehandeld: De risico's die een groter effect hebben, hebben hogere prioriteit dan risico's die een kleiner effect hebben. Een riool dat bijvoorbeeld onder een drukke doorgaande weg ligt, waar ook hulpdiensten gebruik van maken, mag niet zomaar verzakken en zal bij lichtere schadebeelden al eerder gerepareerd of vervangen worden dan een streng in een woonstraat.

Op deze manier wordt naar alle kapitaalgoederen/voorzieningen gekeken, waarbij het uitgangspunt blijft dat er geen kapitaalgoederen/voorzieningen worden vervangen die nog in voldoende staat zijn, ook al is de afschrijvingstermijn verstreken. Hiermee willen we duurzaam met het materiaalgebruik omgaan.

Door het inlopen van achterstanden en een beter inzicht in aanwezigheid en toestand van kapitaalgoederen, is ook het dagelijks onderhoud verder geoptimaliseerd.

Daarnaast blijven we invulling geven aan landelijke en regionale afspraken om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te zijn, door tegen die tijd volledig afgekoppeld te zijn.

De ingezette lijn om zoveel als mogelijk -gezien de hoogte van de rioolheffing- direct af te boeken en niet te kapitaliseren gedurende de afschrijvingstermijn wordt bijgesteld, waardoor de watertaken op kortere termijn (<70 jaar) goedkoper wordt.¹ Dit is met name ingegeven door de huidige financiële situatie.

Beoogd effect

Om de uitvoering van het water- en rioleringsplan te kunnen betalen wordt rioolheffing geïnd. Het Kostendekkingsplan voorziet in de financiële onderbouwing van de hoogte van de rioolheffing. Uitvoering van het water- en rioleringsplan zorgt ervoor dat de inzameling en het transport van afvalwater effectief blijft verlopen. Ook regenwater wordt op een adequate manier verwerkt, ook met het oog op heviger buien die wij kunnen verwachten als gevolg van klimaatverandering. Met

¹ Vanaf 2016 t/m 2024 zijn investeringen voor een deel (60%) direct afgeboekt, om voor de toekomst te komen tot houdbaarder financiën voor de water- en rioleringszorg. Het streven naar eerder afboeken was indertijd een landelijke ontwikkeling. Vóór 2016 werden de investeringen volledig gekapitaliseerd en rekende de gemeente jaarlijks met afschrijving en rente. Daarmee is een 'schuld' opgebouwd en worden investeringen door de rentecomponent (op lange termijn) duurder.

Onderwerp

Geactualiseerd kostendekkingsplan Water en Riolering

Datum

15 augustus 2024

Kenmerk

196609

Pagina

2 van 7

het oog op de integrale aanpak van water worden ook oppervlaktewater en grondwater zo nodig meegenomen.

Kader

Volgens de Omgevingswet (Art. 2.16) heeft de gemeente een aantal taken op het gebied van water en riolering.

De Gemeentewet (Art. 228a) geeft aan dat de gemeente deze activiteiten mag bekostigen door het innen van een rioolheffing.

In het verleden moest de gemeente beschikken over een door de gemeenteraad vastgesteld rioleringsplan (GRP). Met de invoering van de Omgevingswet is dit geen wettelijk verplicht planfiguur meer. De wettelijk verankerde gemeentelijke watertaken zijn echter niet veranderd en zijn opgenomen in de Omgevingswet.

Het GRP heeft er (indertijd) voor gezorgd dat we inzicht hebben in het te beheren areaal, de benodigde activiteiten voor het beheer ervan en de kosten die daarvoor gemaakt worden. Ook onder de Omgevingswet willen we dit inzicht regelmatig updaten en inzicht bieden in de onderbouwing van de rioolheffing. Het reeds vastgestelde Beheerplan Water&Riolering 2022-2026 is lokaal kader hiervoor.

Argumenten

Het verwerken van o.a. prijsstijgingen, geoptimaliseerde keuzes in het beheer en gewijzigde inzichten omtrent benodigde formatie maken het nodig het Kostendekkingsplan te actualiseren en opnieuw vast te stellen. Het kostendekkingsplan dient als basis voor het berekenen van de rioolheffing die aan de Renkumse inwoners wordt gevraagd. De commissie BBV beveelt aan om dit vanuit de kaderstellende rol en de rechtmatigheidstoets vast te laten stellen door uw raad.

Kanttelingen

geen

Draagvlak

Een beheerplan is een technisch plan. Uit eerdere reacties van inwoners begrijpen wij dat inwoners vooral ook mee willen praten over meer strategische keuzes rond waterbeheer. De strategische keuzes worden meegenomen in de trajecten rond implementatie van de Omgevingswet, waarbij uitgebreide participatietrajecten zijn voorzien. Ook worden inwoners betrokken bij ingrepen in hun directe fysieke leefomgeving. Ze zijn niet betrokken geweest bij totstandkoming van het technische plan, noch bij de financiering ervan.

Aanpak/Uitvoering

Het vastgestelde Kostendekkingsplan Water en Riolering dient als basis voor het vaststellen van de rioolheffing. In de begrotingscyclus wordt u op de hoogte gehouden van de hoofdlijnen van voortgang en ontwikkelingen van de uitvoering.

Communicatie

Op de gemeentepagina in de Rijn en Veluwe zal melding worden gemaakt van het raadsbesluit.

Financiële consequenties

Aanpassingen ten behoeve van de actualisatie

Onderwerp

Geactualiseerd kostendekkingsplan Water en Riolering

Datum

15 augustus 2024

Kenmerk

196609

Pagina

3 van 7

Ten opzichte van het Kostendekkingsplan 2022 en verder, zoals opgenomen in het Beheerplan Water & Riolering 2022-2026, hebben een aantal wijzigingen plaatsgevonden, zoals:

- *Areaalgegevens en kentallen*

In het Beheerplan is gebruikt gemaakt van de toen bekende areaalgegevens, daar waar nodig aangevuld met kentallen uit de Kennisbank van Rioned. Voor dit kostendekkingsplan is dit geactualiseerd (meer gegevens bekend) en aangevuld met de opgedane kennis en de financiële evaluatie van een aantal uitgevoerde projecten. Het uitgangspunt was ook om het specifiek te maken voor de bodem en hoogteligging van het Renkumse rioolstelsel. Ook zijn recente ontwikkelingen toegevoegd (bijvoorbeeld kennis over de aanwezigheid van asbesthoudende voegenkit).

- *Wijziging eenheidsprijs vervanging riolering*

Ten opzichte van het vorige kostendekkingsplan is de eenheidsprijs van de vervanging van riolering gewijzigd naar een gemiddeld strekkende meterprijs van €1.602,91 (met risico op asbesthoudende voegenkit €1699,69). De tariefstijging heeft voor een deel betrekking op een duurzamer uitvoeringswerkwijze en komt verder grotendeels voort uit inflatie, deze is met bijna 28% gestegen t.o.v. het kostendekkingsplan zoals opgenomen in het Beheerplan Water&Riolering 2022-2026. De inflatiecorrectie is dus mede oorzaak van de forse stijging van de eenheidsprijs voor vervanging riolering. In de rioolheffing wordt de inflatiecorrectie al jaarlijks toegepast.

- *Wijziging afschrijvingstermijn persleidingen*

Ten opzichte van het vorige beheerplan is de afschrijvingstermijn van zowel HPE- als PVC-leidingen aangepast van 45 naar 70 jaar.

- *Lengte te vervangen riolering*

Uitgangspunt voor het beheerplan water en riolering is (en blijft) om te werken met risicogestuurd rioolbeheer. Planning van de te vervangen lengte komt tot stand op basis van beoordeling van de huidige kwaliteit van de riolering op basis van recente inspectiebeelden en afstemming binnen integrale projecten. Het recente beeld wijkt uiteraard iets af van de voorspelling die in 2021 gemaakt is. Naar huidige inzichten moet bijna 19,1 km vervangen gaan worden tot en met 2034.

- *Aanpassingen exploitatie*

In de exploitatie zijn een aantal aanpassingen doorgevoerd o.a. het opnieuw rubriceren van een aantal budgetten en het aanpassen van budgetten aan de praktijk.

- *Aanpassen benodigde formatie*

Financieel is rekening gehouden met een vaste formatie van 4,7 fte (waarvan nog 0,5 fte te werven) en een flexibele schil van 1,7 fte (totaal 6,4 fte). In het vorige kostendekkingsplan werd nog rekening gehouden met in totaal 7,8 fte. Gebleken is in de praktijk dat we het beheer met de huidige bezetting kunnen organiseren. Om een impuls te geven aan het integraal werken in de openbare ruimte en om minder afhankelijk te zijn van inhuur, wordt rekening gehouden met een aan te stellen projectleider civiel, die deels vanuit 'wegen' betaald zal worden en deels vanuit dit kostendekkingsplan.

De overhead die berekend moet worden over de loonkosten is geactualiseerd en komt overeen met de overhead die in de gehele organisatie berekend wordt.

- *Toegerekende BTW*

Volgens de regelgeving is het toegestaan om de btw over de uitgaven, zowel de exploitatielasten als investeringen, mee te nemen bij de toegerekende kosten voor het kostendekkingsplan. De btw over de exploitatielasten van het product water en riolering en van de toegerekende straatreiniging wordt in het kostendekkingsplan opgenomen. Met ingang van 2025 worden de investeringen volledig geactiveerd en niet meer voor 60% direct afgeboekt.

Onderwerp

Geactualiseerd kostendekkingsplan Water en Riolering

Datum

15 augustus 2024

Kenmerk

196609

Pagina

4 van 7

Daarom wordt in het kostendekkingsplan rekening gehouden met de btw van de geactiveerde investeringen t/m 2023 en de lopende kredieten. Fictief wordt de btw aan deze activa en kredieten toegevoegd. Door deze toevoeging worden de kapitaallasten (afschrijving en rente) hoger. Dit effect van de btw is opgenomen in een apart kolom van het kostendekkingsplan voor de jaren 2025 t/m 2029. Vanaf 2030 is dit bedrag constant gehouden en wordt bij de volgende actualisatie opnieuw berekend voor de komende 5 jaar o.b.v. de aanwezige activa en lopende kredieten van dat moment. De investeringen die nog niet gepland zijn worden niet meegenomen omdat deze tot grote schommelingen en afwijkingen tot gevolg kunnen hebben. In het vorige kostendekkingsplan was de totale toegerekende btw vastgeklemd op een bedrag van € 356.000 om grote schommelingen van de btw te voorkomen die veroorzaakt werden omdat 60% van de investering direct als last werd afgeboekt. In het huidige kostendekkingsplan vindt de berekening van de btw per kalenderjaar plaats waardoor de toerekening van de btw per jaar verschillend is. In alle jaren is dit effect hoger dan in het vorige kostendekkingsplan (varieert tussen € 362.000 en € 420.000).

Voorziening Gemeentelijk Rioleringsplan

Eenzijds zijn er inkomsten vanuit de rioolheffing. Anderzijds zijn er uitgaven die conform praktijk en financiële verordening direct betaald worden (exploitatie) of over een bepaalde termijn afgeschreven worden (investeringen). De uitgaven zullen over de jaren heen fluctueren. Om te voorkomen dat de rioolheffing ook jaarlijks flink fluctueert, vloeien de inkomsten in een voorziening Gemeentelijk rioleringsplan, zoals in het beheerplan 2022-2026 is voorgesteld. Deze voorziening is ingesteld om zowel de fluctuaties in het exploitatiesaldo op te vangen als de bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen op te vangen, het 60% direct afboeken.

De accountant heeft echter bij het opstellen van de jaarrekening 2023 aangegeven dat er op basis van artikel 44 lid 1 sub d BBV een aparte voorziening ingesteld dient te worden voor de bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven. In deze nieuwe voorziening Vervanging Riolering waren 60% directe afboekingen van de toekomstige investeringen in de jaarrekening opgenomen.

Bij deze update van Kostendekkingsplan Water&Riolering wordt voorgesteld om weer over te gaan naar 0% direct afboeken en investeringen volledig af te schrijven over de betreffende afschrijvingstermijn (zie ook financiële verordening). De redenen hiervoor zijn:

- De optie om (een deel) direct af te boeken en/of te groeien naar 100% direct afboeken lijkt voordeliger aangezien de rentelasten dan lager zijn. Dit effect vindt echter pas na een lange tijd plaats en tot die tijd moet er zowel met de lasten van oude kapitaallasten als van het direct afboeken rekening gehouden worden (dubbele kosten).
- De voorziening fluctueert minder dan bij een deel direct afboeken en de kans dat de voorziening gaat stijgen is kleiner.
- Er is makkelijker op te sturen en er wordt minder risico gelopen, wanneer de planning niet wordt gehaald en een investering wordt uitgesteld. Alleen de kapitaallasten worden immers toegevoegd aan de voorziening en dit bedrag is veel lager dan het bedrag van direct afboeken bij een investering. Het effect op fluctuaties op de voorziening is daarmee kleiner.
- De rioolheffing fluctueert hierdoor ook veel minder.

Wanneer we teruggaan naar 100% activeren en 0% direct afschrijven (deze manier werd tot 2016 ook gehanteerd) kan de (recent ingestelde) voorziening Vervanging Riolering komen te vervallen. Het saldo wordt toegevoegd aan de voorziening Gemeentelijk Rioleringsplan.

Onderwerp

Geactualiseerd kostendekkingsplan Water en Riolering

Datum

15 augustus 2024

Kenmerk

196609

Pagina

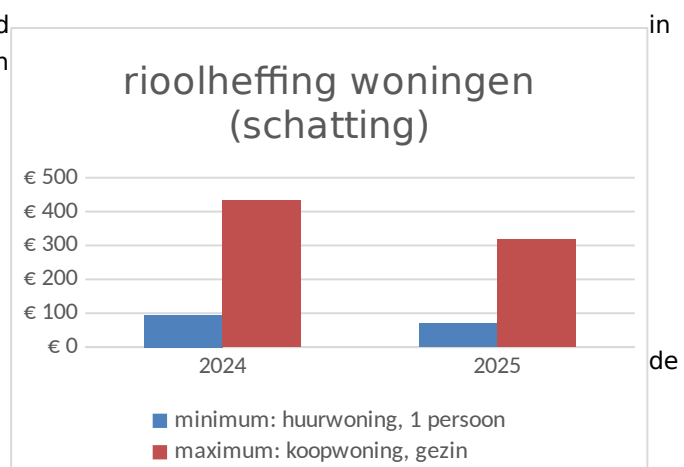
5 van 7

De uitgaven worden conform BBV doorgerekend op lange termijn, waarvoor de langste afschrijvingstermijn maatgevend is. In Renkum is hierbij uitgegaan van 70 jaar (afschrijvingstermijn vrijvervalriolering en persleiding). De voorziening mag niet negatief worden en ook niet negatief eindigen aan het eind van deze 70 jaar. Op basis van de stand van de voorziening van € 14.994.244 (schatting per 31 december 2024) en met de randvoorwaarden ten aanzien van de voorziening en de benodigde uitgaven over 70 jaar in beeld, is berekend hoe de inkomsten (uit de riolheffing) zich moeten ontwikkelen (zie grafiek in de bijlage). De definitieve hoogte van de riolheffing 2025 wordt met vaststelling van de Verordening riolheffing in december 2024 bepaald.

Herziening rioltarieven

Uit het kostendekkingsplan blijkt dat de inkomsten naar beneden kunnen worden bijgesteld (en daarmee een daling van de riolheffing) om een kostendekkend tarief te realiseren.

Dit wordt in december door ons voorgesteld de Verordening riolheffing 2025, die samen met de andere verordeningen over lokale lasten in de raadsvergadering in december 2024 behandeld zal worden. In het kostendekkingsplan gaan we uit van een daling van 26,5 % van de inkomsten. Voor gemiddelde huishoudens betekent dit een voordeel van ongeveer €70,- (bandbreedte ongeveer €25-€115) op de riolheffing. In grafiek hiernaast is dit voor de uitersten in een plaatje weergegeven.

Juridische consequenties

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht moet de vaststelling van dit plan worden bekendgemaakt. Er bestaat geen mogelijkheid bezwaar en beroep in te stellen. Tegen uiteindelijke beschikkingen waarin de riolheffing aan inwoners wordt opgelegd, bestaat deze mogelijkheid wél.

WMO-aspecten

Een water- en rioleringsplan kent in de uitvoering samenhang met het eerste prestatieveld uit de Wmo: de leefbaarheid. Dit betekent concreet dat voorgestelde maatregelen een effect hebben op de leefbaarheid. Dit effect is bij voorkeur positief. Inwoners in een straat kunnen maatregelen echter soms ook als minder positief ervaren, omdat zij bijvoorbeeld niet gewend zijn afstromend regenwater te zien terwijl de maatregel juist bedoeld is om het afstromend regenwater zichtbaar te maken.

Ook kent een water- en rioleringsplan (door uitspraken over de hoogte van de riolheffing) een relatie met het minimabeleid. Dit is echter niet direct een prestatieveld in de Wmo. Veel uitvoeringsmaatregelen zullen een relatie hebben met bereikbaarheid (tijdens de uitvoering of structureel) voor minder-validen. In het betreffende uitvoeringsproject zal daar aandacht voor zijn.

Gezondheid

Het doel van de zorgplichten voor water (afvalwater, hemelwater, grondwater) is om toekomstgericht bij te dragen aan een prettige en gezonde leefomgeving. Hierbij wordt rekening gehouden met volksgezondheid, duurzaamheid, milieuverontreiniging en klimaatverandering.

Onderwerp

Geactualiseerd kostendekkingsplan Water en Riolering

Datum

15 augustus 2024

Kenmerk

196609

Pagina

6 van 7

Gezondheid is daarmee één van de directe doelstellingen van de zorgplichten voor water en wordt gediend met een goede financiële onderbouwing van deze zorgplichten.

Duurzaamheid

De rioleringszorg wordt integraal benaderd, waarbij gericht wordt op een planmatige aanpak van inspecties en het tijdig (maar niet eerder dan nodig) vervangen van riolering, zo mogelijk in combinatie met de reconstructie van de weg en een herinrichting van de openbare ruimte. Door het onderhoud goed uit te voeren, wordt het moment van vervangen mogelijk uitgesteld. Bij alle werken wordt aansluiting gezocht bij de 'Aanpak duurzame GWW'.

Voor het omgaan met regenwater wordt rekening gehouden met heviger buien, zonder wateroverlast of schade te veroorzaken.

Effect op vermindering regeldruk

geen

Alternatieven

Het hebben van een kostendekkingsplan is, als onderbouwing voor de hoogte van de rioolheffing, zeer gewenst.

Dit opgemerkt hebbende: het meest vergaande alternatief is het niet vaststellen van het geactualiseerd kostendekkingsplan. Consequentie is dat er verdergegaan wordt met het huidige kostendekkingsplan.

De inhoud van het kostendekkingsplan houdt rekening met de ambities die in het Beheerplan Water&Riolering 2022-2026 zijn vastgelegd. De raad kan besluiten af te wijken van deze reeds in 2021 vastgestelde ambitieniveaus of geen uitvoering te geven aan eerder gemaakte regionale en landelijke afspraken over klimaatbestendigheid. Dit kan leiden tot een ander kostendekkingsplan en daarmee tot een ander verloop van de rioolheffing. Het opstellen van een nieuw Beheerplan Water&Riolering op basis van andere ambities lukt niet meer vóór het vaststellen van de rioolheffing 2025.

Bijlagen:

- Geactualiseerd kostendekkingsplan (tabel)
- Grafische weergave kostendekkingsplan (grafiek)
- Beheerplan Water en Riolering 2022-2026 (ter info)
- Bijlagen bij Beheerplan Water en Riolering (ter info)

Onderwerp

Geactualiseerd kostendekkingsplan Water en Riolering

Datum

15 augustus 2024

Kenmerk

196609

Pagina

7 van 7